

L. MENDELSON

TEORIA I HISTORIA KRYZYSÓW
I CYKLI EKONOMICZNYCH

TOM II

WARSZAWA 1960
PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

SPIS TREŚCI

Część 1

KRYZYSY W OKRESIE PRZEJŚCIOWYM OD PANOWANIA WOLNEJ KONKURENCJI DO PANOWANIA MONOPOLI (1870—1900)

Rozdział pierwszy. Kryzys 1873 r. 7

Koniec kryzysu 1866 r. Główne ogniska rozkwitu cyklicznego (7). Odnowianie i powiększanie kapitału trwałego (21). Wyniki rozkwitu cyklicznego. Jego tempo w najważniejszych krajach (30). Zakładanie nowych przedsiębiorstw. Speculacja giełdowa (35). Dojrzewanie kryzysu (41). Rozwój kryzysu w USA i Europie Środkowej (60). Kryzys w przemyśle USA (70). Kryzys w przemyśle niemieckim (77). Cechy szczególnie przebiegu kryzysu w Anglii (81). Zasięg i intensywność kryzysu w Anglii (96). Kryzys we Francji (100). Kryzys w Rosji (103). Przejawy kryzysu w innych krajach (113). Sytuacja i walka klasy robotniczej (115). Podsumowanie (135).

Rozdział drugi. Główne cechy kryzysów agrarnych w ostatnim 25-leciu XIX wieku 149

Ogólna charakterystyka kryzysów agrarnych i warunków ich powstawania (149). Sfera wpływów kryzysu agrarnego i nierównomierność jego rozwoju w różnych krajach i gałęziach rolnictwa (157). Formy przejawiania się kryzysu agrarnego i jego wpływ na produkcję rolną (164). Współzależność między przebiegiem kryzysu agrarnego i zmianą faz cykli ekonomicznych (167). Drogi wyjścia z kryzysu agrarnego i jego skutki społeczne (172).

Rozdział trzeci. Kryzys 1882 r. 179

Sposoby i okresy wyjścia z kryzysu 1873 r. oraz depresji, która po nim nastąpiła (179). O swoistym charakterze cykli w ostatnim 25-leciu XIX wieku (183). Rozmiary rozkwitu cyklicznego (185). Budownictwo kolejowe i powiększanie kapitału trwałego w przemyśle (189). Przyczyny swoistego charakteru cykli w ostatnim 25-leciu XIX w. (198). Kryzys agrarny, podważenie i załamanie się monopolu przemysłowego Anglii oraz spadkowa tendencja cen (205). Krótkotrwałość i specyficzne sprzeczności rozkwitu cyklicznego (209). Zakładanie przedsiębiorstw. Speculacja giełdowa (213). Dojrzewanie kryzysu (215). Wybuch kryzysu. Kryzys pieniężny (219). Kryzys w USA (224). Kryzys w Anglii. Kryzys we Francji (233). Kryzys w Niemczech (237). Kryzys w Rosji (240). Objawy kryzysu w innych krajach (250). Sytuacja i walka klasy robotniczej (252). Podsumowanie (273).

Wyjście z kryzysu 1882 r. (280). Kolejność wkraczania poszczególnych krajów w fazę ożywienia i rozkwitu (287). Cechy szczególne i rozmiary rozkwitu (289). Materialna podstawa rozkwitu w USA (299). Materialne podstawy rozkwitu w Niemczech, Francji i Anglii (303). Tempo i rozmiary rzeczywistej akumulacji (307). Spekulacyjno-grynderski boom w końcu lat osiemdziesiątych (311). Dojrzwanie kryzysu i terminy jego wybuchu w poszczególnych krajach (316). Światowy kryzys pieniężny 1890 r. (321). Kryzys w Anglii (327). Kryzys w Niemczech (333). Kryzys w USA (337). Kryzys we Francji (347). Kryzys w Rosji (351). Objawy kryzysu w innych krajach (365). Sytuacja i walka klasy robotniczej (367). Podsumowanie (382).

Historyczne miejsce cyklu przemysłowego lat dziewięćdziesiątych (389). Wyjście z kryzysu 1890 r. Kolejność wkraczania poszczególnych krajów w fazę rozkwitu (391). Rozmiary rozkwitu przemysłowego. Jego tempo i nierównomierność (394). Rozkwit przemysłowy w Rosji i jego cechy szczególne (400). Rola budownictwa kolejowego w rozkwicie. Materialne podstawy rozkwitu cyklicznego w USA (410). Materialna podstawa rozkwitu cyklicznego w Niemczech (416). Materialna podstawa rozkwitu cyklicznego w Anglii (419). Materialna podstawa cyklicznego rozkwitu we Francji (421). Przyczyny stosunkowo szybkiego rozwoju przemysłu światowego w latach dziewięćdziesiątych (423). Zagadnienie rozwoju sił wytwórczych w warunkach panowania monopolii (431). Nierównomierność i sprzeczności rozwoju sił wytwórczych w okresie rozkwitu lat dziewięćdziesiątych (436). Zakładanie nowych przedsiębiorstw. Ekspansja kredytowa (438). Dojrzwanie kryzysu (441). Początek kryzysu i kolejność jego wybuchu w poszczególnych krajach. Światowy kryzys pieniężny (448). Specyfika rozwoju kryzysu w USA. Częściowy kryzys pośredni r. 1900 i kryzys cykliczny 1903 r. (455). Kryzys w Rosji (461). Wpływ kryzysu na sytuację i walkę klasy robotniczej w Rosji (463). Kryzys w Niemczech, zubożenie i walka proletariatu w okresie kryzysu (476). Kryzys w Anglii, jego rola w zaostrzeniu się antagonizmów i walki klas (483). Kryzys we Francji i jego następstwa dla mas pracujących (491). Kryzys w USA i jego wpływ na sytuację i walkę robotników amerykańskich (494). Przejawy kryzysu w innych krajach (505). Rola kryzysu w zakończeniu okresu przejściowego do panowania monopolii (508). Podsumowanie (517).

Część 2

PODSTAWOWE WSKAŹNIKI STATYSTYCZNE EKONOMICZNEGO ROZWOJU
ANGLII, STANÓW ZJEDNOCZONYCH, NIEMIEC, FRANCJI I ROSJI
W LATACH 1800—1900

Porównywalne dane o produkcji głównych krajów (529). Płaca robocza i koszty utrzymania w głównych krajach (530). Długość sieci kolejowej według poszczególnych części świata i na całym świecie (533). Handel światowy (534).

Tablica I. Terytorium i ludność (535). Tablica II. Struktura ludności W. Brytanii (535). Tablica III. Podboje kolonialne (536). Tablica IV. Szacunek majątku narodowego (538). Tablica V. Szacunek dochodu narodowego (538). Tablica VI. Struktura importu (539). Tablica VII. Struktura eksportu (540). Tablica VIII. Maszyny parowe (541). Tablica IX. Nakłady inwestycyjne i wskaźniki rozszerzenia kapitału trwałego (542). Tablica X. Produkcja i transport I (544). Tablica XI. Produkcja i transport II (550). Tablica XII. Handel zagraniczny (556). Tablica XIII. Ceny, kursy akcji, upadłości, emisje (568). Tablica XIV. Górnictwo węgla kamiennego (574). Tablica XV. Produkcja wielkich pieców (575). Tablica XVI. Wytop stali (576). Tablica XVII. Przemysł bawełniany I (577). Tablica XVIII. Przemysł bawełniany II (578). Tablica XIX. Przemysł wełniany (579). Tablica XX. Przemysł jedwabniczy (XX) Tablica XXI. Przemysł lniany, jutowy, konopny (580).

U.S.A. Podstawowe wskaźniki statystyczne rozwoju ekonomicznego w latach 1800—1900

587

Tablica I. Ekspansja terytorialna — zdobycze kolonialne (587). Tablica II. Ludność (588). Tablica III. Struktura ludności (589). Tablica IV. Imigracja (589). Tablica V. Szacunek majątku narodowego (590). Tablica VI. Szacunek dochodu narodowego (590). Tablica VII. Inwestycje zagraniczne w USA (590). Tablica VIII. Kapitały amerykańskie za granicą i kapitały zagraniczne w USA (591). Tablica IX. Zakładanie przedsiębiorstw zagranicznych z bezpośrednim udziałem kapitału amerykańskiego (592). Tablica X. Przekazy pieniężne z USA (592). Tablica XI. Struktura handlu zagranicznego (593). Tablica XII. Moc silników mechanicznych pierwotnych (595). Tablica XIII. Struktura przemysłu (595). Tablica XIV. Przemysł przetwórczy (596). Tablica XV. Urządzenia energetyczne przemysłu przetwórczego (597). Tablica XVI. Fuzje towarzyszy przemysłowych (597). Tablica XVII. Produkcja i transport I (598). Tablica XVIII. Produkcja i transport II (604). Tablica XIX. Produkcja energii elektrycznej i samochodów (628). Tablica XX. Handel zagraniczny (610). Tablica XXI. Ceny hurtowe i kursy akcji, upadłości (622). Tablica XXII. Przemysł węglowy I (629). Tablica XXIII. Przemysł węglowy II (630). Tablica XXIV. Liczba szybów naftowych wywierconych w poszczególnych latach (631). Tablica XXV. Przemysł koksowniczy I (631). Tablica XXVI. Przemysł koksowniczy II (632). Tablica XXVII. Produkcja hutnicza I (633). Tablica XXVIII. Produkcja hutnicza II (634). Tablica XXIX. Przemysł stalowy i walcowniczy (637). Tablica XXX. Przemysł budowy maszyn (638). Tablica XXXI. Przemysł bawełniany i wełniany (640). Tablica XXXII. Przemysł bawełniany (642). Tablica XXXIII. Transport (644). Tablica XXXIV. Transport kolejowy (645). Tablica XXXV. Tramwaje, kolej miejska i metro (645). Tablica XXXVI. Park samochodowy (rejestracja) (646). Tablica XXXVII. Elektrownie centralne uruchomione (646).

Niemcy. Podstawowe statystyczne wskaźniki rozwoju ekonomicznego w latach 1800—1900

655

Tablica I. Terytorium i ludność (655). Tablica II. Struktura ludności (656). Tablica III. Podboje kolonialne (656). Tablica IV. Struktura handlu zagranicznego (657). Tablica V. Struktura przemysłu (658). Tablica VI. Produkcja i transport I (662). Tablica VII. Produkcja i transport II (666). Tablica VIII. Produkcja i transport III (670). Tablica IX. Handel zagraniczny (674). Tablica X. Ceny. Kursy akcji. Upadłości. Emisje (682). Tablica XI. Przemysł węglowy (688). Tablica XII. Produkcja wielkopiecowa (690). Tablica XIII. Surówka żelaza wytapiana na koksie (693). Tablica XIV. Produkcja stali i wyrobów walcowanych (693). Tablica XV. Produkcja kwasu siarkowego (694). Tablica XVI. Przemysł bawełniany

825

(695). Tablica XVII. Przemysł wełniany (697). Tablica XVIII. Przemysł lniany (698). Tablica XIX. Tabor kolejowy (699). Tablica XX. Elektrownie (699).

Francja. Podstawowe wskaźniki statystyczne ekonomicznego rozwoju w latach 1800—1900

705

Tablica I. Terytorium i ludność (705). Tablica II. Struktura ludności (706). Tablica III. Szacunek majątku narodowego i dochodu narodowego (707). Tablica IV. Struktura handlu zagranicznego. Import netto (709). Tablica V. Struktura handlu zagranicznego. Eksport (bez reeksportu) (711). Tablica VI. Maszyny parowe w przemyśle (712). Tablica VII. Moc maszyn parowych w gospodarce narodowej (715). Tablica VIII. Produkcja i transport (717). Tablica IX. Handel zagraniczny I (723). Tablica X. Handel zagraniczny II (726). Tablica XI. Ceny, kursy akcji, upadłości, emisje (740). Tablica XII. Przemysł węglowy (746). Tablica XIII. Hutnictwo żelaza (748). Tablica XIV. Przemysł bawełniany I (752). Tablica XV. Przemysł bawełniany II (754). Tablica XVI. Przemysł bawełniany III (755). Tablica XVII. Przemysł wełniany I (756). Tablica XVIII. Przemysł wełniany II (757). Tablica XIX. Przemysł jedwabniczy (przędzalnictwo) (758). Tablica XX. Przemysł jedwabniczy (tkactwo) (759). Tablica XXI. Przemysł lniany, konopny i jutowy (760). Tablica XXII. Przemysł lniany i konopny (760). Tablica XXIII. Tabor kolejowy (762).

Rosja. Podstawowe wskaźniki statystyczne ekonomicznego rozwoju w latach 1800—1900

771

Tablica I. Ludność (771). Tablica II. Struktura ludności według spisu 1897 (772). Tablica III. Struktura ludności według spisu 1897 (772). Tablica IV. Struktura ludności według spisu 1897 r. (772). Tablica V. Majątek narodowy i dochód narodowy (772). Tablica VI. Struktura importu (773). Tablica VII. Struktura eksportu (774). Tablica VIII. Dane statystyczne o przemyśle fabrycznym Rosji Europejskiej (775). Tablica IX. Największe fabryki Rosji Europejskiej (776). Tablica X. Koncentracja przemysłu węglowego w Zagłębiu Donieckim (777). Tablica XI. Koncentracja przemysłu bawełnianego I (780). Tablica XII. Koncentracja przemysłu bawełnianego II (780). Tablica XIII. Zakładanie spółek akcyjnych (781). Tablica XIV. Produkcja i transport I (782). Tablica XV. Produkcja i transport I (785). Tablica XVI. Produkcja (788). Tablica XVII. Handel zagraniczny I (790). Tablica XVIII. Handel zagraniczny II (796). Tablica XIX. Ceny I (802). Tablica XX. Ceny II (804). Tablica XXI. Przyrost kapitału trwałego spółek akcyjnych i towarzystw udziałowych (805). Tablica XXII. Przemysł węglowy (806). Tablica XXIII. Wydobycie ropy naftowej (807). Tablica XXIV. Przetwórstwo ropy naftowej (808). Tablica XXV. Hutnictwo żelaza (809). Tablica XXVI. Produkcja parowozów i wagonów (810). Tablica XXVII. Przemysł bawełniany I (811). Tablica XXVIII. Przemysł bawełniany II (813). Tablica XXIX. Przemysł wełniany (813). Tablica XXX. Przemysł lniany (814).

